

de l'àrea d'un mot occità molt estès, i antic, el que el PDPF defineix «*blos*: privé, dépourvu, exempt; dépouillé de ses vêtements, nu; pauvre; *vin blos*: vin pur». És ja dels autors arcaics i dels trobadors clàssics: «donz fo Boecis --- / de sapiencia no fo tro nualhós; / tan en retenc que de tot no-n fo *bloss*», *Boeci*, v. 31; en el provençal Blacasset: «e avetz mi laissat de tot joy *blos*, / bel' Hugueta, vostra seror e vós» (Appel, *Chr.*, 84.15); en Peire d'Alvernhe «tro qu'el cors rest de l'arma *blos*» (més exs. trobadorescs en Rayn. II, 229; en *PSW* I, 151, dos exs., un en el sentit de 'pobre', l'altre aplicat al vi 'pur, sense amarar'); l'usa el nostre Cerverí mateix en una de les seves líriques, en rima (16/102.26), *cors blos* 'cos nu', rimant en *ó*, però ben segur amb caràcter de mot clàssic occità, no pas català.

Avui el mot segueix viu en l'ampla zona dels grans dialectes gascó i llenguadoc: si no m'enganyo és general en gascó: des del Bearn a la Vall d'Aran (J. Cor., *Voc. Aran.*, 27) i del Gers al Tarn-et-Garonna; d'altra banda en llenguadoc, des de la Salle-St. Pierre (Cevennes al N. de Montpellier) fins al Carcí i Peirigord, i especialment Tolosa, amb testimonis repetits en els poetes dels Ss. xvi i xvii, Goudouli, Augier Galhard, Gautier, G. d'Astròs, i dels docs. bearnesos (veg. els dics. de Lespy, Mistral, Doujat i *FEW* I, 415). Àrea ben definida, que s'oposa netament a la idea d'un germanisme viatger o recent. Car el mot sembla ser estrany a tota la resta de les terres gallo-romàniques, judicant per les dades de Wartburg; i no sols als patuesos d'oïl pròpiament dit sinó fins i tot al domini francoprovençal sencer.⁵

He de rebutjar, doncs, l'etimologia alemanya (no podem dir en un cas així «germànica»). Per més extraordinària que sembli la coincidència de gascó i llgd. *blous*, *blouso*, oc. ant. *blos*, *blossa*, amb l'al. mod. *bloss*, a-al. mj. *blöz* 'pur', 'nu' (a-al. ant. *blöz* 'orgullós'), ha d'haver-hi convergència més que relació genètica. El mateix Wartburg reconeix la violenta estranyesa geogràfica de l'etimologia alt-alemanya. Mots d'origen alt-alemany es poden trobar, com a màxim, a Lombardia i Alta-Itàlia; i n'hi ha alguns, de data moderna, en els parlars de Lorena, Franc-Comtat i francoprovençal. Cap, sense excepció, en llengua d'oc. Ha de ser casual. Són certament germanismes les formes *blut*, *biot*, *biotio*, que M.L. (*REW*, 1161) cita amb el sentit de 'nu, desvestit' (altrament observem que el sentit ja no és el mateix) d'Engadina, Lombardia i Vènet, que poden descendir del gòt. *BLAUT*. Però res més.

Sembla, doncs, que ens haurem de resignar a declarar la nostra ignorància davant l'etimologia de l'oc. *blos*, *blossa*. Les llüissors que entreveiem d'una explicació són ben incertes. ¿Potser relació amb el tipus *BLOTTIARE (igualmente podria ser *BLUKIARE) que institueixen el *FEW* I, 414, i el *REW*, 1177, per a un tipus *blossi*, *blofi*, *blofi*, del francoprovençal i prov. delfinès? Amb el sentit de 'pessigar, pellucar, llevar les tavelles de les faves, tallar els sarments' s'acosta al nostre geogràficament, hi coincideix molt en

l'aspecte fonètic i no se n'aparta gaire en el semàntic, si bé la coincidència és imperfecta.⁶ Aqueixa semblança fa pensar en una etimologia pre-romana: precisament el caràcter imperfecte de la coincidència pot afavorir la idea d'un origen autòcton i llunyà, amb variants en la base fonètica i semàntica. Però és idea que resta vaga.

Però llavors haurem de pensar si, ja que no de la paraula germànica rebutjada no es podria tractar d'un ètímon pre-romà indoeuropeu, germà del mot germànic. Idea que ja no podem descartar; car no li manca certa base. El grup de mots germànics de què forma part l'a-al. *blöz* (ags. *blêat* 'pobre', esc. ant. *blautr*, gòt. *blauthjan*) està incorporat al sistema de les arrels indoeuropees; i, amb amplificacions sufixals diferents, no li manquen alguns representants en altres famílies del gran complex indoeuropeu: lit. *blúkšti* 'flaquejar', gr. *φλαῦρος, φαῦλος*, 'escàs, dolent' (Pok., *IEW*, 159. 24ss.), d'altra banda paleosl. i esl. comú *bolëti* 'estar malalt', còrn. ant. i bret. mj. *balu(ent)* 'malaltia', germ. *balujan*, *bliuwan* 'turmentar', 'pegar' (*IEW*, 125.28ss.), irl. mj. *blog* 'fragment', a-al. ant. *blohb* 'soc, bloc' (*IEW*, 123.8). No són, indubtablement, mots de sentit i forma tals que donin la seguretat de l'existència d'una arrel clara de sentit netament unitari.

Però la pertinença a una super-unitat resta possible. Admetre que hi va haver un sorotàptic *BLUKIJO [o fins *BLUTTIJO-] 'flac, pobre, despulat', especialment relacionat amb el lit. *blúkšti* 'flaquejar' i amb l'esc. ant. *bljagr* 'acovardit' no és una arbitrariedad. Si el mot és antic en romànic —i ja hem vist que en llengua d'oc està documentat en forma contínua des del *Boeci* (segle XI) en una de les grans llengües literàries i en un ample territori continu fins avui—, i més si és comú a dues llengües romàniques de substrat en gran part comú, la hipòtesi pre-romana no es podrà descartar. Cal cuitar a aclarir, però, que des del punt de vista català, el valor de les dades és menys clar. La forma empordanesa s'acosta molt a l'occitana: *sang bloixa ~ vi blós* 'sang pura, vi pur'; la *-r-* de *broix* 'pelat' s'hauria d'explicar per la influència del para-sinònim *bròfec*, amb el qual ja hem vist que coincideixen del tot les accs. documentades per Amedeu.

Rest a, però, que la *x* catalana ja no és l'equivalent de la *-x-* que convenia a l'occità. D'altra banda el mot català solament apareix en parlars moderns,⁷ amb poca extensió (i només nòrdica) en el Continent.

És sabut que hi ha occitanismes peculiars a les Balears, que hi foren portats en el moment de la Conquesta (*LleuresC*, 257-8); és, doncs, versemblant que *broix* i l'empord. *bloix* (moderns només i d'extensió escassa) siguin occitanismes que no aconseguiren escampar-se gaire, i que deuen la seva *-ix* a la influència del quasi-sinònim *fluix*.

¹ Com és sabut és el mateix text que Bofarull publicà anònim i amb alguna corrupció manuscrita en *CoDoACA* XIII, 245, d'on el citen, així alterat i anònim, els *DAG.* i *AlcM.* — ² Coincideix amb tot